

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
Β3 Δ/ΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
ΜΕ ΧΩΡΕΣ Β. ΑΦΡΙΚΗΣ, Μ. ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΚΑΙ ΚΟΛΠΟΥ**

**ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ-ΙΣΡΑΗΛ**

Η 2^η σύνοδος του Ανώτατου Συμβουλίου Ελλάδας-Ισραήλ, πραγματοποιήθηκε στις 27 Ιανουαρίου 2016, στα Ιεροσόλυμα. Υπεγράφη Κοινή Δήλωση των Πρωθυπουργών των δύο χωρών και διακηρύχθηκε η πρόθεση τους να ενισχύσουν τη διμερή συνεργασία τους, μεταξύ άλλων, σε θέματα έρευνας και τεχνολογίας, ενέργειας, υδάτων, τουρισμού, μεταφορών, ενώ υπεγράφησαν επίσης Κοινές Δηλώσεις για συνεργασία στους τομείς τουρισμού, καινοτομίας, μεταφορών, ενέργειας και υδάτων.

1. Οικονομική Συνεργασία

Έρευνα και Τεχνολογία: Σημαντική δραστηριότητα αναπτύσσεται στο πλαίσιο της Συμφωνίας μεταξύ της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας και ομολόγων τους από Ισραηλινή πλευράς (ΦΕΚ.Α/45/23-2-2007) βάσει της οποίας υλοποιούνται ήδη και βαίνουν προς ολοκλήρωση 30 έργα/projects επιστημονικής συνεργασίας ελληνικών start ups με ισραηλινές επιχειρήσεις.

Τον Ιούνιο 2016 ξεκίνησε πρόγραμμα καθοδήγησης νέων Ελλήνων επιχειρηματιών από Ισραηλινούς ειδικούς, σε μια συνεργασία μεταξύ του Ισραήλ και της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδας (ΕΤΕ). Πρόκειται για κοινό εγχείρημα της Εθνικής Τράπεζας και του συνδέσμου Ισραηλινών Βιομηχανιών Προωθημένης Τεχνολογίας (ΙΑΠ), της οργάνωσης- ομπρέλας του Ισραήλ στους τομείς της υψηλής τεχνολογίας και τις επιστήμες της ζωής, η οποία εκπροσωπεί εκατοντάδες επιχειρηματικά κεφάλαια, επενδυτές "αγγέλους" (angel investors), νεοφυείς επιχειρήσεις, θερμοκοιτίδες, επιταχυντές, Ισραηλινές και ξένες τράπεζες, πολυεθνικές κτλ.

Κατά το 2^ο ΑΣΣ Ελλάδας-Ισραήλ, υπεγράφη Κοινή Δήλωση για την Καινοτομία και συζητήθηκαν οι δυνατότητες περαιτέρω συνεργασίας.

Κατά τη διάρκεια συνάντησης στην Αθήνα του Αν. Υπουργού Έρευνας και Τεχνολογίας κ. Φωτάκη και του Επικεφαλής Επιστήμονα (Chief Scientist) του Ισραήλ κ. Aví Hasson, η οποία πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της ως άνω της Κοινής Δήλωσης, ανακοινώθηκε η δεύτερη κοινή πρόσκληση προς ισραηλινές και ελληνικές επιχειρήσεις, με δυναμική συμμετοχή ερευνητικών και ακαδημαϊκών φορέων και ευρύτερη προώθηση της διεθνούς συνεργασίας, για την υποβολή προτάσεων για κοινά έργα έρευνας και ανάπτυξης βάσει της διμερούς συμφωνίας Ελλάδας - Ισραήλ του 2006 για Συνεργασία στον Ιδιωτικό Τομέα, στην Βιομηχανική Έρευνα και Ανάπτυξη. Η χρηματοδότηση των έργων προέρχεται από τα διαρθρωτικά ταμεία (ΕΣΠΑ) για την Ελλάδα και αντίστοιχους πόρους του Ισραήλ.

Υδάτινες τεχνολογίες-περιβαλλοντική προστασία: Στο υπογραφέν στην Αθήνα Μνημόνιο Περιβαλλοντικής Προστασίας το 2012, προβλέπεται η ανταλλαγή καλών πρακτικών και επιστημονικής πληροφόρησης, μεταξύ άλλων και στον τομέα της αφαλάτωσης. Ο τομέας των υδάτινων τεχνολογιών αποτελεί τομέα προτεραιότητας για τη διμερή συνεργασία. Ειδικότερα εξετάζονται οι δυνατότητες συνεργασίας σε επεξεργασία λυμάτων, αφαλάτωση, υδροδότηση άνυδρων νησιών, ανακύκλωση υδάτων για άρδευση.

Οι δυνατότητες συνεργασίας σε τομέα υδάτων συζητήθηκαν και κατά το 2^ο ΑΣΣ Ελλάδας-Ισραήλ (Ιεροσόλυμα, 27.1.2016), ενώ σχετική αναφορά περιελήφθη και στην Κοινή Δήλωση για τη συνεργασία στον τομέα ενέργειας και υδάτων.

Κατά τη διάρκεια επίσκεψης του Αναπλ. Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας κ. Τσιρώνη στο Ισραήλ (Ιερουσαλήμ, 6.4.2016), υπεγράφη Κοινή Δήλωση Ελλάδας-Ισραήλ για τη Συνεργασία στον τομέα του Περιβάλλοντος, η οποία δεν είχε καταστεί εφικτό να υπογραφεί κατά το 2^ο ΑΣΣ Ελλάδας-Ισραήλ.

Τουρισμός: Σύμφωνα με στοιχεία του Γρ. ΕΟΤ Τελ Αβίβ, το 2014, οι Ισραηλινοί τουρίστες ανήλθαν στους 400.000 ενώ αναμένεται αύξηση, καθώς ήδη το εννεάμηνο του 2015 οι τουρίστες ανήλθαν στους 407.494. Κατά το 2^ο Ανώτατο Συμβούλιο Συνεργασίας Ελλάδας-Ισραήλ (Ιεροσόλυμα, 27.1.2016) υπεγράφη Κοινή Δήλωση για τη συνεργασία στον τομέα του Τουρισμού, η οποία ενθαρρύνει τους ασχολούμενους με τον τουρισμό φορείς από τις δύο χώρες να εμβαθύνουν την διμερή συνεργασία, μεταξύ άλλων, προσφέροντας κοινά τουριστικά πακέτα στις τουριστικές αγορές τρίτων χωρών, με έμφαση στον ειδικό-θεματικό τουρισμό (θρησκευτικός-προσκυνηματικός, πολιτιστικός, ιαματικός, συνεδριακός τουρισμός, τουρισμός πόλεων, τουρισμός κρουαζιέρας), καθώς και επενδύοντας σε τουριστικές υποδομές.

Αγροτικός Τομέας: Η συνεργασία στον τομέα προσανατολίζεται κυρίως σε θέματα όπως βιολογική γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, αγροτική έρευνα για αποδοτικότερες / νέες καλλιέργειες, ολοκληρωμένα συστήματα διαχείρισης αγροτικών προϊόντων, αρδευτικά συστήματα, υδατοκαλλιέργειες, εγγειοβελτιωτικά έργα. Οπωσδήποτε, η χώρα μας έχει να ωφεληθεί στον αγροτικό τομέα από τη συνεργασία με το Ισραήλ, λόγω της υψηλής τους τεχνογνωσίας στον τομέα αυτό αλλά και της συνεχώς αναπτυσσόμενης σχετικής τεχνογνωσίας της χώρας μας. Σύμφωνα με σχετική ενημέρωση του ΥΠΑΑΝ, με το Ισραήλ, έχουν υλοποιηθεί ορισμένα προγράμματα του ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ και του Μπενάκειου Φυτοπαθολογικού Ινστιτούτου με Ισραηλινούς φορείς. Επίσης έχει υπογραφεί Μνημόνιο Κατανόησης (29.6.2010), μεταξύ του Επιμελητηρίου Ημαθίας και της Ομοσπονδίας Ισραηλινών Εμπορικών Επιμελητηρίων.

Στις 9-10.6.2016, ο Αν. Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων πραγματοποίησε επίσημη επίσκεψη στο Ισραήλ και συζήτησε με τον Ισραηλινό ομόλογό του για τις δυνατότητες συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών. Επίσης, υπέγραψαν Κοινή Δήλωση εκφράζοντας την αμοιβαία βούληση ενίσχυσης της συνεργασίας σε τομείς όπως ιχθυοκαλλιέργειες, τεχνολογία τροφίμων, παραγωγή κηπευτικών προϊόντων, κτηνοτροφία και επαναχρησιμοποίηση αγροτικών λημμάτων.

Κατασκευαστικός Τομέας: Κατά τη διάρκεια επίσκεψής του στο Ισραήλ (28-29.6.2016), ο Υφυπουργός Εξωτερικών κ. Δ. Μάρδας, συναντήθηκε με τον Ισραηλινό Πρόεδρο της Επιτροπής Κατασκευής κατοικιών (Γραφείο Πρωθυπουργού) και Πρόεδρο της Εθνικής Επιτροπής Σχεδιασμού του Ισραήλ, με τον οποίο αντάλλαξαν απόψεις για ενίσχυση της διμερούς συνεργασίας στον κατασκευαστικό τομέα.

Τριμερής Συνεργασία Ελλάδας Κύπρου Ισραήλ: Στις 28.1.2016, πραγματοποιήθηκε η 1^η Τριμερής Συνάντηση Κορυφής Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ. Υπεγράφη Κοινή Δήλωση των τριών ηγετών, με την οποία ανακοίνωσαν την πρόθεσή τους για συνεργασία, μεταξύ άλλων, στους τομείς της ενέργειας, του τουρισμού, της έρευνας και τεχνολογίας, του περιβάλλοντος, της διαχείρισης υδάτινων πόρων, των τηλεπικοινωνιών, ενώ συμπεριελήφθη μνεία περί ιδρύσεως Μόνιμης Διυπουργικής Επιτροπής, η οποία θα εξετάζει στρατηγικές και τεχνικές πτυχές της ενεργειακής συνεργασίας των τριών χωρών. Υπεγράφη, επίσης, Μνημόνιο Κατανόησης για τη συνεργασία στον τομέα των υδάτινων πόρων, μεταξύ των κυβερνήσεων των τριών χωρών.

Στις 6.4.2016, πραγματοποιήθηκε στην Ιερουσαλήμ τριμερής συνάντηση Υπουργών Περιβάλλοντος. Υπεγράφη Κοινή Δήλωση Προθέσεων για τη συνεργασία στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος.

Ισραηλινές Επενδύσεις:

Το συνολικό ύψος των άμεσων επενδύσεων στην χώρα μας από Ισραηλινούς δεν είναι ιδιαίτερα υψηλό σήμερα, υπολογιζόμενο σε περίπου 30,86 εκατ. ευρώ (προσωρινά στοιχεία Τραπεζής της Ελλάδος για απόθεμα ΑΞΕ προέλευσης Ισραήλ κατά την 31/12/2014). Οι κυριότερες ισραηλινές επενδύσεις στην χώρα μας καταγράφονται στους τομείς της ψυχαγωγίας (καζίνο, ξενοδοχεία), των ασφαλιστικών υπηρεσιών και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Στο πλαίσιο της 1^{ης} Συνόδου του Ανώτατου Συμβουλίου Συνεργασίας Ελλάδας-Ισραήλ υπεγράφη Μνημόνιο προθέσεων “Enterprise Greece”- “Invest in Israel” για την προώθηση των διμερών άμεσων επενδύσεων.

2. Διμερές Εμπόριο

(σε εκ. ευρώ)	2013	2014	2015	Μεταβολή 2013/2014	Μεταβολή 2014/2015
Εξαγωγές	395,1	203,0	236,0	-48,62%	16,28%
Εισαγωγές	207,8	313,9	446,6	51,06%	42,28%

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Το διμερές εμπόριο το 2015 φαίνεται να επιδεινώθηκε εις βάρος μας, καθώς παρά την αύξηση των εξαγωγών μας προς το Ισραήλ κατά 16,28%, από τα 203 εκ. ευρώ στα 236 εκ. ευρώ, οι εισαγωγές μας αυξήθηκαν από 313,9 εκ. ευρώ στα 446,6 εκ. ευρώ (+42,28%).

Προϊόντα που εξάγουμε: πετρελαιοειδή, τεχνουργήματα από αργίλιο, πλαστικά προϊόντα, δομικά υλικά, χαλκός, λέβητες και μηχανές, παρασκευάσματα λαχανικών και φρούτων, σίδηρος, χάλυβας, αιθέρια, έλαια, ιχθυηρά.

Προϊόντα που εισάγουμε: πετρελαιοειδή, λέβητες και μηχανές, πλαστικά, χημικά, προϊόντα εκδοτικών οίκων, μηχανολογικός εξοπλισμός, χαλκός, αργίλιο, χαρτικά, λιπάσματα, εσπεριδοειδή.

Οι ελληνικές εξαγωγές έχουν τη δυνατότητα να διευρυνθούν με προϊόντα υψηλότερης προστιθέμενης αξίας. Υπάρχουν δυνατότητες για αύξηση των ελληνικών εξαγωγών στις εξής κατηγορίες:

- (i) τροφίμων (ειδικότερα γαλακτοκομικών και ζαχαρωδών προϊόντων),
- (ii) παραφαρμακευτικών προϊόντων/ συμπληρωμάτων διατροφής,
- (iii) τεχνολογιών επικοινωνιών/ πληροφορικής (υπηρεσίες σχεδιασμού/ κατασκευή προϊόντων μικροηλεκτρονικής, διαστημική τεχνολογία και εφαρμογές)
- (iv) έρευνα και ανάπτυξη/ συμπαραγωγή στον τομέα της υγείας (βιοφαρμακευτικά, ιατρικός εξοπλισμός)
- (v) έτοιμου ενδύματος
- (vi) δομικών υλικών για κατασκευή κατοικιών, υποδομών μεταφορών, φυσικού αερίου και ενέργειας

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ισραηλινής αγοράς:

- Μικρή καταναλωτική αγορά.
- Ισχυρή παραγωγική βάση τόσο σε παραδοσιακές βιομηχανίες, όσο και σε βιομηχανίες υψηλής τεχνολογίας.
- Δεν υπάρχει μέχρι στιγμής θεσμικό πλαίσιο προστασίας ΠΟΠ/ΠΓΕ.
- Σε ορισμένα προϊόντα(γαλακτοκομικά) επικρατούν συνθήκες μονοπωλίου) ενώ στα τρόφιμα υπάρχει ανταγωνισμός από τρόφιμα με πιστοποιητικό kosher.

3. Γενικά στοιχεία για την οικονομία του Ισραήλ

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ΑΕΠ τρέχουσες τιμές, σε \$ δις *	231,7	246,5	253,6	261,8	268	305,7
Πραγματική αύξηση του ΑΕΠ (%)	+5,8	+4,2	+3,0	+3,2	+2,8	+2,6%
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε \$	31.420	35.460	32.403	36.002	38.842	36.432
Ανεργία (%)	8,3	7,1	6,8	5,9	5,9	5,3
Πληθωρισμός (ετήσιος μ.ο.)	2,7%	3,5%	1,7%	1,5%	0,5%	-1%
Ισοζύγιο τρεχ. συν/γών σε εκ. \$	+5,191	+1,663	+3,274	+5,232	+4,997	
Δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ	71,1%	69,7%	68,3%	67,6%	67,1%	64,6%
Απόθεμα ΑΞΕ στη χώρα		Την 31.12.2014 σε εκ.USD 68,9 δις				
ΑΞΕ στη χώρα		2015-ετήσια ροή: 11,5 δις \$-2014:6,7δις\$				+70%
Συναλλαγματικά αποθέματα		90,6 δις δολ.				

Πηγή: Γραφείο ΟΕΥ Τελ Αβίβ

Το Ισραήλ, αν και διαθέτει προηγμένη οικονομία της αγοράς, έχει εκτεθεί σε μια σειρά κραδασμών, συμπεριλαμβανομένης της παγκόσμιας κρίσης και των αυξημένων γεωπολιτικών εντάσεων στη Μέση Ανατολή. Παρ'όλα αυτά, η αύξηση του ΑΕΠ κατά μέσο όρο 4 %, κατά τη

διάρκεια των τελευταίων 5 ετών, σε σύγκριση με το 0,7 % (κατά μέσο όρο) για τις χώρες του ΟΟΣΑ, έχει ως αποτέλεσμα το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στο Ισραήλ να αυξάνεται ταχύτερα από ό,τι σε άλλες χώρες του ΟΟΣΑ.

Τα τελευταία χρόνια έχουν αποκτήσει ιδιαίτερη σημασία τα ενεργειακά θέματα για το Ισραήλ. Μέχρι το 2000, η χώρα δεν διέθετε σημαντικές εγχώριες ενεργειακές πηγές και έτσι κάλυπτε τις ενεργειακές της ανάγκες με εισαγωγές ενεργειακών προϊόντων. Η κατάσταση μεταβλήθηκε από το 2004, με την ανακάλυψη σημαντικών αποθεμάτων φυσικού αερίου στο πεδίο “Yam Tethys” στην θαλάσσια περιοχή παράκτια του Ασκελόν. Τα αποθέματα αυτά χρησιμοποιούνται για την παραγωγή ηλεκτρισμού. Επιπρόσθετα, η ανακάλυψη σημαντικών κοιτασμάτων φυσικού αερίου στην παράκτια θαλάσσια περιοχή του βορείου Ισραήλ, στα πεδία “Tamar” και “Leviathan”, άλλαξε τα δεδομένα στην οικονομία, καθώς το Ισραήλ θα μπορεί να καλύψει επαρκώς τις εγχώριες ενεργειακές του ανάγκες και θα μπορεί, παράλληλα, να εξάγει φυσικό αέριο, το οποίο αναμένεται να διπλασιάσει το επίπεδο υποκατάστασης των εισαγωγών ενεργειακών προϊόντων.

Αύγουστος 2016